Nr 1725

av herr Nordgren m. fl.
i anledning av Kungl. Maj:ts proposition 1974:47 angående riktlinjer för kursverksamheten vid statens industriverk, m. m.

I proposition 1974:47 redovisar Kungl. Maj:t förslag till omorganisation av statens institut för företagsutveckling, SIFU, och institutets integrering med statens industriverk den 1 juli 1974. Vidare lämnas förslag till ytterligare regionalisering av SIFU-verksamheten och till lokalisering av en särskild enhet till Borås.

Förslagen i Kungl. Maj:ts proposition innebär i realiteten att det institut för utbildning, rådgivning, provning m. m. som ursprungligen inrättades 1922 av dåvarande Sveriges hantverksorganisation och som sedermera har förstatligats och i olika omgångar omorganiserats, kommer att upphöra som ett självständigt institut. Det är från flera synpunkter beklagligt att utvecklingen gått dithän att SIFU skall uppgå i statens industriverk. Däremot kan det måhända vara rationellt att åstadkomma en närmare samverkan mellan statens industriverk och SIFU-enheten. Vi vill därför inte motsätta oss regeringens nu föreliggande förslag, vilket är en utveckling av två riksdagsbeslut under 1973 beträffande integrationen och SIFU-enhetens partiella lokalisering till Borås.

Den samordning mellan industriverket och SIFU-enheten, som föreslås genomförd fr. o. m. 1 juli 1974, bör inte ha den innebörden att en utveckling av SIFU-verksamheten i friare former skall vara omöjlig att genomföra, om erfarenheten av integrationen kommer att visa att SIFU-enheten skulle kunna arbeta effektivare och ändamålsenligare än i de nu föreslagna formerna. Vi vill i detta sammanhang referera till de synpunkter som Sveriges hantverks- och industriorganisation, SHIO, Sveriges industriförbund, Svensk industriförening och Svenska arbetsgivareföreningen framlagt i sina remissyttranden, återgivna på s. 22–23 i propositionen. Olika utvecklingsalternativ, innebärande att SIFU-verksamheten ges en friare ställning i nära samverkan med näringslivet och övriga organisationer som är engagerade i fortbildningen, bör alltså kunna vara tänkbara i framtiden.

Enligt vår mening borde departementschefen klarare ha uttalat att SIFU-enheten bör ha en självständig ställning inom statens industriverk. Det är önskvärt att riksdagen gör ett dylikt uttalande. Självfallet skall en hög grad av samverkan råda mellan industriverket och SIFU-enheten, varvid det ankommer på SIFU-enhetens ledning och personal att följa de övergripande styrnings-, samordnings- och planeringsramar som fastställes av industriverkets styrelse. Enligt vår mening bör ansvaret för

programformuleringen och programstyrningen ligga hos industriverkets styrelse och ledning och inte på industriverkets industribyrå, som departementschefen föreslår (s. 37). Vi instämmer i att ansvaret för den löpande planeringen, genomförandet och den kontinuerliga uppföljningen av SIFU-verksamheten bör ligga hos chefen för den operativa SIFU-verksamheten och att ett så långt som möjligt decentraliserat beslutsfattande bör gälla inom SIFU-verksamheten. Vi är övertygade om att detta är en garanti mot den byråkratisering som kan riskeras om beslutsansvaret skall ligga på högre nivåer.

Det är också nödvändigt att SIFU-enheten inom ramen för årligen givna anslagsramar – får ett sådant beslutsansvar att verksamheten kan fullgöras smidigt och flexibelt under hänsynstagande till uppkommande behov av insatser inom t. ex. utbildnings- och rådgivningsområdet.

Som en ledande princip bör gälla att SIFU-enhetens personal, som har den närmaste kontakten med företagare och anställda inom näringslivet, skall kunna förmedla nya impulser och ge uppslag till förbättringar och innovationer inom utbildnings-, rådgivnings- och provningsverksamheten.

Vi instämmer i organisationskommitténs och departementschefens förslag att den operativa verksamheten, dvs. planering, produktion och genomförande av SIFU-tjänsterna, bör hållas samman i en enhet med stor självständighet. Enligt tidigare riksdagsbeslut skall denna enhet, omfattande drygt 100 personer, lokaliseras till Borås. Även om vi anser att andra lokaliseringsalternativ kunde ha varit att föredraga, bl. a. med hänsyn till en större närhet till koncentrationen av mindre och medelstora företag, anser vi det inte möjligt att nu riva upp riksdagens beslut på denna punkt.

Organisationskommittén föreslår att till den operativa enheten skall knytas filialer i Göteborg, Luleå, Malmö, Växjö och Stockholm. Statens industriverk och länsstyrelsen i Västernorrlands län uttalar i sina remissyttranden, att en SIFU-filial bör finnas i Härnösand/Sundsvalls-området. Liknande synpunkter har framförts i en skrivelse från SHIO. Vi anser det från såväl regionalpolitiska som funktionella synpunkter vara nödvändigt att bibehålla SIFU-enheten i Härnösand som bas för verksamheten i mellersta Norrland. Frågan om inrättande av en filial även i södra Norrland bör prövas.

I anslutning till synpunkter som förts fram om att SIFU:s filialorganisation skall integreras med företagarföreningarna uttalar departementschefen (s. 38) att det på sikt finns skäl som talar för detta men att han inte är beredd att nu föreslå att filialorganisationen slopas. En stark och nära samordning mellan filialorganisationen och företagarföreningarna bör enligt departementschefens uppfattning eftersträvas redan nu. Vi delar industriministerns uppfattning om behovet av nära samarbete, men vi vill inte nu binda oss för en avveckling av SIFU-filialerna. Skall SIFU-enheten kunna verka med avsedd effektivitet är det enligt vår mening nödvändigt att den har en regional förankring.

Departementschefen föreslår att SIFU:s sekretariat för branschutbild-

ningsprogram och de särskilda tekniska konsulenterna för gjuteriindustrin och den träbearbetande industrin samt för metallmanufakturindustrin skall föras över till industriverkets industribyrå. Vi är tveksamma om lämpligheten av att placera de tekniska konsulenterna direkt i industriverket. Det synes enligt vår uppfattning vara mera rationellt att låta de tekniska konsulenterna vara direkt anknutna till SIFU-enheten, även om de reellt opererar med stationering på olika platser i landet.

Vi godtar organisationskommitténs och departementschefens förslag om en successiv uppbyggnad av en utbildningskonsulentsfunktion med företagarföreningar i län som saknar SIFU-kontor. Vi instämmer helt i departementschefens uttalande att företagarföreningarna inte bör få karaktären av utbildningsorgan utan att deras uppgift skall vara att fungera som kontakt- och informationsorgan mellan de mindre och medelstora företagen och olika utbildningsgivare.

Organisationskommittén har försummat att i sitt betänkande beröra samverkan mellan SIFU-enheten och näringslivsorganisationerna och speciellt branschorganisationerna. Som SHIO, Industriförbundet och Industriföreningen anfört i sitt gemensamma remissyttrande (s. 23 i propositionen), har näringslivets organisationer, framför allt branschorganisationerna, goda kunskaper om den tekniska utvecklingen inom resp. bransch och upprätthåller inom en rad olika områden kontakter med branschens företag. Enligt organisationernas uppfattning är det därför helt nödvändigt med ett nära samarbete mellan staten och näringslivet, varvid företagens organisationer ges såväl inflytande över som ansvar för utveckling och genomförande av olika utbildningsprogram.

Departementschefen ansluter sig (s. 39) till näringslivsorganisationernas synpunkter. Departementschefens förslag om ett särskilt råd, knutet till enheten i Borås och med representation från näringslivsorganisationerna och de fackliga organisationerna samt för vissa utbildningsorgan, kan vi helt ansluta oss till. Vi vill därutöver föreslå att SIFU-enheten till sig knyter branschråd, som kan vara förmedlingslänkar mellan företagen och SIFU-enheten.

Som framgår av uttalandena på s. 23 och 39 uttalar sig näringslivets organisationer för en ytterligare breddning och fördjupning av SIFU-verksamhetens teknologiska inriktning och för ökad samverkan mellan SIFU-enheten, de tekniska högskolorna, STU och Teknologföreningens ingenjörsutbildning. Föredragande statsrådet ansluter sig till synpunkterna om ett fortlöpande och nära samarbete av detta slag.

Med hänsyn till att Kungl. Maj:t den 29 mars 1974 beslutat tillkalla en utredning för översyn av det tekniska forsknings- och utvecklingsarbetets finansiering och inriktning bör enligt vår mening riksdagen uttala sig för att denna utredning även skall pröva lämpligheten av en närmare samverkan i fråga om teknisk fortbildning mellan SIFU-enheten och ovannämnda institution. Till stöd härför kan även anföras departementschefens uttalande (s. 34) att det i samband med den föreslagna omorganisationen av SIFU skapas en plattform för teknisk fortbildning,

där även större företag kan inrymmas, dock med beaktande av SIFU:s primära målinriktning på tjänsteproduktion till mindre och medelstora industri- och hantverksföretag.

Vi vill också understryka departementschefens uttalande (s. 35) om det värdefulla samarbete som inletts mellan SIFU och Institutet för företagsledning. Under punkten statens industriverk, konsulentverksamhet m. m. (s. 55) framhåller statsrådet även att han räknar med att utrymme finns inom ramen för det statliga bidraget för kursverksamhet för att projekten om företagsledarutbildning i mindre företag skall kunna fullföljas. Vi vill understryka det angelägna i att dessa projekt för utbildning av företagsledare och medarbetare inom mindre och medelstora företag snabbt kan utvecklas.

Under samma punkt förklarar statsrådet att statens bidrag till stipendier för fortbildning bör beräknas till ett oförändrat belopp på 600 000 kr. Från detta anslag kan stipendier utgå i form av resekostnadsersättning, traktamente och bidrag till kursavgift, dock med högst 1 000 kr. totalt. Som statens industriverks råd för mindre och medelstora företag framhåller i sin utredning "Företagareutbildning i mindre och medelstora företag" (SIND 1:1974) (s. 58), är dessa stipendiemedel helt otillräckliga. Rådet föreslår därför, för att bl. a. ge utrymme för en ökad stipendiering för personer som genomgår företagarutbildning, att sammanlagt 1,5 milj. kr. anvisas till stipendier för budgetåret 1974/75 samt att 150 000 kr. anslås för administration och ökad information om stipendiemöjligheterna.

Enligt vår uppfattning skulle det snabbaste sättet att stödja utbildningsverksamheten inom SIFU:s målgrupper vara att, som rådet för mindre och medelstora företag föreslår, höja stipendieanslaget för 1974/75 till 1,5 milj. kr. Vi anser oss av ekonomiska skäl icke kunna göra detta i år men föreslår i stället att anslaget på 600 000 kr. upptages som förslagsanslag.

Med stöd av vad ovan anförts hemställs

att riksdagen

1. beslutar att programformulering och programstyrning av SIFU-enheten skall ske inom industriverkets styrelse,
2. beslutar att SIFU-enheten i Härnösand bibehålles,
3. beslutar att till Statens industriverk: Stipendieverksamhet för budgetåret 1974/75 under trettonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 600 000 kr.,
4. beslutar att till Företags- och branschfrämjande åtgärder för budgetåret 1974/75 under trettonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 15 650 000 kr.,
5. hemställer hos Kungl. Maj:t om utredning om en SIFU-filial i södra Norrland,
6. uttalar att SIFU-enhetens ställning i förhållande till industriverket skall vara sådan att enheten medges stor flexibilitet i verksamheten även under löpande budgetår,

7. uttalar att SIFU-filialerna bör få en självständig ställning i förhållande till företagarföreningarna.

Stockholm den 5 april 1974

HANS NORDGREN (m)

JOHAN A. OLSSON (c)
i Järvsö

OLLE WESTBERG (fp)
i Ljusdal

GUNNAR OSKARSON (m)